

J E L E N K Ö R.

46. szám.

Pest szombat junius 8dikán.

1833

Foglalat: Magyarország (maj. 31iken fő- 's altáblai ülések és jun. 5ikeig kerületiek. Sexty György alapítványos végintézete. Borsodi borok miképen hitelesek? Márton I. emléke. Utolsó lóverseny 's állatmutatás. A' komáromi hajóbizt. egyes. hivat. tudósítása). Anglia (Manchesteri gyerek-processio; alsóházi ülések; a' 3 hatalmasság közti előegyező pontjai). Franciaország (Broglie beszéde vége; pair 's követkam. ülések maj. 25ikeig. Moniteur; Lucchesi-Palli, Berryi hgné, valenciennesi kőszénbányászati zavar; Arnault, Calomarde 's egyebek. Németország (würtemb. köv. kam. ülés; bajor kir. rendelet a' tanuló ifjuság iránt; porosz kabineti parancs azon tárgyban; a' Német szövetség Schweizot felszólítja a' Lengyelek iránt). Törökország. Legujabb. Bankrészvény.

MAGYARORSZÁG.

Pozsony. Majus 31iken a' fő RR. fens. Nádorunk betegeskedése miatt az Ország bírāja előlülte alatt tartott ülésekben elfogadák a' mult levelünkben leirt mód szerint szerkezteteni rendelt vállastárgyi válasz-üzenetet, 's a' RR. táblájához általküldék, hol, miután némelly követ-uraknak az előzőtt ülésekben tett nyilatkozásaik vagy óvásaiknak a' naplókönyvbe hijányosan történt iktatási ellen felhordott panaszik elintéztettek, a' mondott válasz-üzenet felolvastatott, 's közleírásra bocsáttatott. Ez óta a' RR. jun. 3ikaig folyvást kerületileg tanácskoztak az urbariumi munkálatok 7 cikkelyének 7 §szaig jutva.

Jolsva maj. 30ikán. Sajnálkozva tapasztalhatni gyakran az ágostai evang. egyházban, miut nyomorognak a' munkás papok elhunytával özvegységre jutott hitveseik 's gyermekeik többnyire igen szűken szerezhettek vagyonkájok mellett, sokszor pedig ennek nem létiben minden gyámolittatás nélkül. Volt szó már többször, az előkerült illyes szomorú alkalmak szemléltekor, sorsuk miképeni könnyíthetéséről, de mind ez pusztaszó vala, hasonló a' pusztában kiáltozóéhoz 's így pusztán elhangzó; míg a' legközelebb mult évben nemes Sexty György, Békésben komlósi lelkipásztor, való tettel 's így példával nem segíté némileg a' szenvedő ügyön. Ezen buzgó férfit élte napjait hivatala szigorú teljesítése közben kettőztetett erővel takarékosagra fordítván gazdagságát nagyra emelvé, 's magtalan levén a' mellett hogy élte fonala szakadtaig számos árvát táplála, szegény atyafiait nevelteté, 's a' Hazának több derék polgárt teremté, végre is azon bölcs vég-intézettel halmozá érdemeit, minél fogva szervezeteménit a' Gömör megyei papi özve-

gyek gyámolittatásukra rendelé. Azonban e' véghagyomány külsőleg a' megrögzött szokás 's polgári rendelkezésekkel ellenkezni látszatván, ismét akadályokba szövődék, míg a' boldogultnak rokonkeblü özvegye a' valószínű hijányt pótolandó, közkeresmény jogán állandóbb 's tökéletesb szerkezetü végrendeletet hagyván, minden keletkezhető akadálynak utját szegé. Ennél fogvást a' hagyományos megye egy jeles könyvtáron kívül mindössze 40 ezer frban örökösült, miből az elaggott özvegyek számára gyámol v. segédintézet alakittatván jelenleg már az esperességi főfelügyelő Dráskóczy Sámuel ur pontos kormányja alatt, a' bejövő törvényes kamatok tűzött céljaikra fordíttatnak, tudniillik az ügyefogyott papi özvegyek sikerrel ápolgattnak. Áldás lebegje körül az alapító nemes pár hamvadozó porait! M. A.

Említettük minapi levelünkben: miképen homi boraink hitelének 's így a' velök kereskedhetésnek ujabb életbe hozatására a' kiviteli vámenyhülés, elmés szorgalom 's olly társaságoknak összeállása volna kerülhetlen szükséges, mellyek a' vidékökheli 's egyéb tudomásukra érdemes belföldi borok hiteleségét mind magunk, mind pedig a' gyanakodó külföld előtt biztosítanak; ennél fogva, mint hitelesen jöve értésünkre, nem mulaszt-hatjuk őszinte örömünket nyilatkoztatni ki a' felől: miképen a' valóban nemes borokkal bővelkedhető Borsod derék Rendei elfogadák a' miskolczi Casinonak abeli ajánlatát, hogy hiteles kezeknél levő 's nála béjelentendő boroknak jegyzőkönyvet fog tartani, sőt ebből rendszeres intézetet formálván, nem csak a' Megyében kihirdetteté, hanem a' vele kereskedési összefüggésben 's kölcsönös viszonyban álló mintegy 13 vmegyét tudósította is: mi módon juthatni bátorságosan és hitelesen borsodi jó borokhoz, 's távoztathatni

ók.	53 1/4
l.	—
	1239 1/4
o	—

el némelly nyereség-vágyók által más vidékről ne talán összeszűresölt pepecses borokkal történhető megcsalást. Borsod Hazájához kötelessége igazaiban egészen magyar, egészen nemzeti szellemű, tiszta bizodalomban áll kezesül önmagáért megnyugtatóul a' két magyar Hazának így, az idegen nemzeteknek pedig azért, hogy kebelében teljes bátorsággal adhat pepecslés nélkül tökéletes zamatu 's valódi finom tulajdonu régibb 's újabb borokat, 's ha ezt minden más bortermő Megye is, főkép Zemplény, illy tetti hitelességgel 's egyetemleg divatosítandja ölében, ugy minden országos biztosság nélkül önkényt sikerre létesül az 1827: 31ik törvény-cikkely, 's több rendű borhamisítási panasz nem fogja kétségkívül hangoztatui többé országgyűlési teremünket.

Több hazafi kérelemnél de saját szívünk sugalmánál fogva is érdemméltatás végett közöljük e' sorokat polgártársinkkal: A görösmirigyben elhunyt nagytiszt. Márton István urnak, mint a' pápai ref. collegium egyik jeles alapítójának 's 41 évigleni érdemes tanítójának emlékéért közelebb lakó hálás tanítványi 's tisztelőji egy, azon iskolában felállítandó 's a' felejthetlen tanítónak nevéreől nevezendő oktatói székre szándéklott alapítvánnyal kívánván örökíteni, miután e' czélra már csak a' mezőföldi egyházi vidékben több mint 4,000 vtó fr. szedetett össze, 's ehhez képest remélhető, hogy más hasonló háladatosok segedelmi járulékival, ezen, egyedül érdem-tiszteletre, közjó-előmozdításra intézett ügyekezett czélját elérendi; ezennel bizodalmasan felszólítják az elhunynak minden távolabb lakó tanítványit vagy tisztelőit is: méltóztatnának őket háladatos adakozásikkal e' szép szándék-eszközlésben elősegélni annál is inkább, mivel ugy is minden tudományos intézeteik csak illyetén közjó-barátok segedelmezési által állhatnak fen — 's adományikat Pesten Várady István táblai ügyvéd, Pozsonyban Bertha Sándor táblai ügyvéd, Debreczenben Vass Benjamin ügyész, Miskolczon Vadnay Gábor táblabíró 's ügyész, Gyönkön Mányoky József táblabíró 's ügyész, Halason pedig Péter Ferencz táblabíró uraknál letenni, bizonyossá tevén mindegyiket a' felől, hogy az adott és adandó pénzekről an-

nak idejében közönséges és nyilvános számot adandnak.

Az Vdik (ez idén utolsó) pesti lóverseny.

Szerdán június 5dikén délelőtt 10 órakor.

1. Asszonyságok pályadíja, 150 aranyos billikom, illy körülírással: „Szállj versenyre Magyar! 's fog kelni körüléd az élet. Kőlcsey“ az első lóé; 50 arany a' másodiké. — 1600 öl ismétezve. Ausztriai birodalmi mén és kanczára.

Hunyady József gr. 4 eszt. teliv. sárga ménje Gildroy, Károlyi Istv. nevelménye 110 ft. 1. — 1. Nádasdy Tamás gr. id. félvér barna k. Jerta, Széchenyi Istv. gr. nevel. 124 ft. 2. — 2. Liechtenstein Vencz. hg. 5 eszt. teliv. p. k. Rosaline, Károlyi Istv. gr. nevel. 116 ft. 3. — 3. Első ízben 4' 1", — másodikban 4' 4".

2. Húsz hazafi díj, 1000 ar. 2000 ölismét. Minden magyarhoni mén és kanczára.

Hunyady József gr. id. teliv. sárga k. Marianne, Károlyi Gy. gr. nevel. 128 ft. 1. — 1. Harrach Ferencz gr. id. teliv. szürk. k. My Lady, Széchenyi Istv. gr. nevel. 128 ft. 2. — 2. Első ízben 5' 3", — másodikban 4' 58".

3. Tíz esztendei díj, 105 ar. 2000 öl. mén- és kanczára, mellynek anyja és anyjai nagy anyja is már honunkban született 's neveltetett.

Nádasdy Tamás gr. 3 eszt. teliv. fek. m. Child Harold, maga nevel. 87 ft. 1. — Hunyady József gr. 4 eszt. félvér sz. m. Silvio, maga nevel. 102 ft. 2. — Reichel Ferencz 5 eszt. p. m. Turesi elmaradt a' pálya közepén. — 5' 13".

4. Különverseny, 10 ar. mindenik. 1 angol mf. = 448 pozs. öl.

Nádasdy Tamás gr. 3 eszt. teliv. p. k. Fair Duchess, maga nevel. 75 ft. 1. — Hunyady József gr. 4 eszt. teliv. p. m. Cyrus, kopcsáni nevel. 92 ft. 2. — 1' 59". Derék futás.

5. Széchenyi kard, ér 100 aranyat, — évenként kihívás tárgya.

Kráy Ján. b. 5 eszt. teliv. barna m. Whiskey, angol nevel. 102 1/2 ft. mint kihívó, a' pályát egyedül járta körül, minthogy Sándor Mórész gr. a' kard tavali nyereje a' kihívást el nem fogadta, 's így a' kard ez idén Whiskey birtokosáé lett.

6. Különverseny. Első lóé 9 arany, másodiké 15 peng. for. 1223 öl, — teherre semmi ügyelet.

Futott négy pony, mellyek közül egy a' pálya közepén elmaradt. — Első volt Bilby angol idomár (trainer = lovat versenyzésre készítő) sötét pej lova, lovasa Reichel Károly, — második Henry Homes szürke lova.

A' majus 31ikétől jun. 4ikeig tartott Állatmutatáson, 's részint eladás végett ki voltak állítva: **1. Kosok és anyabirkák:** Festetics Antal ur, Hunyady grófok, Károlyi Lajos gr. és Keglevics László gr. résziről. **2. Szarvasmarhák:** szinte Keglevics L. gr. gulyájából, és több pesti mészáros részéről

honi faju bikák, ökrök, tehenek, és svajcezi faju 4 söre ökör, melly utólsók párja 24 mázsára böcsültetett, a' mit Aradról történt hajtatásuk után, hol a' sörházban hizlaltattak, méltán csudálhatni.

A' r. komáromi priv. hajó-biztosító társaság résziről Monostorszegen a' Ferencz csatorna torkolatjánál a' társaságnak eddig volt biztosa Mokry Sámuel perceptor ur helyett f. eszt. majus 14ike óta Kovács József ur Bezdány mváros hités jegyzője viszi a' biztosságot, mit is a' hajóikat bátorságosítatni kívánók kedvükért hivatalosan tudat az Egyesület Igazgatósága. S. L.

A N G L I A.

A' birminghaminél még különösb menet tartatott a' népes Manchesterben. Ugyanis az ugynevezett tiz-órabil, melly szerint a' gyermekek ezentul a' műházak és gyárokbán naponta tiz órán tul ne szoríttathassanak munkára, a' parlamentben mint irtuk nem fogadtatott nyomban el, hanem biztosság rendeltetett, melly a' hely színén bővebb nyomozatokat 's tudósítást tehessen. Ezen biztosság most Manchesterbe érkezett, 's azon nap mintegy 5,000 gyermek gyülekezett itt össze, kék-fehér-piros lobogókkal 's rajtok illy felirással: „A' tizóra-bill örökre!“ — A' gyermekpoliticosok illy ünnepélyes processioval egyenesen a' nevezett biztosság szálása elibe mentek 's itt annak egy emlékeztetvényt (promemoriá-t) adtak által. Mit nem tud az illyen fia majd, ha megnő!

Az alsóház majus 21iki ülésében jelenti lord Althorp, hogy a' bank privilegiumát illető kérdést ugyanazon hónap 31ikén a' háznak elejébe fogja terjeszteni. Harvey ur indítványt tesz, hogy a' három királyságbeli (angol, scot, irlandi) polgári nyugpénzekről 's azoknak tulajdonosiról egy tökéletes kimutatás terjesztessék elő; hogy lássa a' ház, ugy mond, ha ezen status-nyugpénzek valóban a' status ügyében tett szolgálato-kért adattak e vagy nem. Ugyanis az ország finanzia-beli állapotja minden lehető takaré-kosságot parancsol, 's a' sinecurák különben sem ígérhetnek magoknak többé Angliában nagy időt. Ha a' kormány — szóla továbbá Harvey ur, — azon finanzia pályán, mellyen indult, tovább is megmaradand, ugy

a' háznak (a' parlamentnek) reformja, mellyből mindnyájan olly sok jót ígértek magoknak, a' legnagyobb rosszá válik, melly az országot érheté. Míg a' parlamentreform nem volt meg, a' nép azt ugy tekinté, mint leg-sikereseb 's egyetlen eszközt a' kormány javulására; ha tehát most ezen egyetlen, nagy reményében is megcsalatik, hova tekintsen, kibben bizzék, mitől reményljen? Akkor a' nép önmagában fog bizni, önmaga segíteni baján; 's a' minapi történetek a' fővárosban eléggé megmutatták, hogy a' nép erre el van szánva. (Halljuk!) Ha a' reform is megcsalja a' népet, akkor annak nem lehet másban reménye, mint egy olly dologban, mellyért az ő igazságos kívánatit mellőző 's kijátszó ministerium fog felelni, t. i. ezen ország institutioinak megmásittatásokban. — (Halljuk!) Ő nem kétkedik azt állítani, hogy a' ministerium e' jelen parliament megnyittatása óta csak egy rendszabást sem hozott be, melly a' közép osztályok várakozásinak megfelelt volna. A' ministerek elveszték a' reformistáknak bizodalnokát, miután egyet sem teljesítének azon ígéretek közül, mellyeknek előbb a' nép szeretetét 's gyámolítását köszönék. Ők a' „whig“ nevezetet gúny- és szitoknevezetté változtatták, tett által bizonyítván be azt, hogy egy whig ministerium a' tory ministeriumnak legrosszabb faja. — Lord Althorp a' kívánt irományok előterjesztését nem ellenzé, mennyiben t. i. a' statuskincstárból járó nyugpénzeket 's azoknak tulajdonosit érdeklík, mert a' mi a' civilliste (kir. udvari költségek) nyugpénzeit vagy nyugpénzeseit illeti, ezek a' parlamenti vitatásnak tárgyi nem lehetnek. Azon vádakra, mellyeket a' tisztelt tag a' ministerium ellen felhoz, most csak azt feleli, hogy csak kevés hét mulvást is, és miután ezen ülésnek minden reform rendszabási előlesznek majd terjesztve, a' nép bizonnal meg fogja változtatni mostani nézeteit. — Ezután Whalley ur ismét szóba hozá a' ház- és ablakadókat, indítványt tevén, hegy azok a' folyó évi october 1sőjétől fogva teljesen szüntessenek meg. Lord Althorp ellene volt ezen indítványnak a' mult izben kifejtett okokbul, 's miután több tag szinte szólott a' dologhoz, az indítvány 273 szóval 124 ellen elmellőz-

tetett. Végre O'Connor panaszt tesz, hogy a' déli ülésekben (12től 3ig) a' kérelmek beadatásinál nincsen minister jelen, a' mi ugy mond sérelem a' háznak 's igaztalanság a' nép iránt. Lord Althorp mentegetőzésire 's azon ígéretére, hogy ezental mindig lesz legalább egy minister jelen, O'Connor a' dolgot abban hagyá. Más nap a' zsidó emancipatio-bill vala napi renden 's annak másodszori felolvasatása 189 szóval 152 ellen csakugyan elfogadtatott.

Haagai, majus 27iki legujabb tudósítások szerint a' hollandi király az ugyanazon hónap 21ikén Londonban — mint mult levélünkben említök — kötött előegyezést minden pontjaiban megerősítette. —

Az előegyezés, ugy mond a' Globe, melly a' kereskedői világnak 's a' mi iskolaszeres politikuskoknak, kik egy hollandi háborui a' mi történetünk 's nemzetiségünk szellemével meg nem férhetőknek vélnék, a' három udvar felhatalmazotti között tegnap (21kén) aláíratott. Czikkelye hat, 's így következnek: 1. Az embargo angol és francia részről az illető minden nemzeti kikötőkben megszüntetik, 's az e' miatt hollandi részről tett akadályi a' hajózásnak elmellőztetnek. 2. A' három fél (Anglia, Franciaország 's Hollandia) közötti közösülés azon lábra állittatik vissza, mellyen a' mult évi november, vagy is az Antwerp-fellelgyvár elleni francia expeditio előtt volt. Az angol-francia egyesült flotta (a' dűnékből) haza hivatik. 3. Az antwerp-fellelgyvári fogoly őrizet hazájába, Hollandiába, visszatakarodik. 4. A' fegyverszünet Hollandia 's Belgium közt az elválsi végegyezés megkötötéséig felbontatlanul tart. 5. Ugyanaddig a' Scheldén hajózhatás szabad 's minden fizetéstől v. fürkésztől mentt. 6. Végre, a' Maas-on hajózhatás is megnyilik, de a' mainzi vámtariffa divatozása mellett. — E' tartalomból kitetszik ugymond a' Globe, hogy míg egy részről sok baj és kölcsönös teher véget ér, más részről a' következő alkudozások igen kényesek és fontosak lesznek. A' hollandi praetensiok, mint az előegyezés mutatja, bizonyos pontig alászálotnak; a' hollandi kormány érzeni látszik annak szükségét, hogy a' körülményeknek bárha fokonként, csaku-

gyan engednie kell, 's így a' végegyezésnek minden hatalmak között rövid időn leendő megkötötését lehet reményleni. — A' Courier is közli az említett pontokat 's azokat e' következő megjegyzéssel kíséri: Ha minden szenvedély 's elfogultság nélkül tekintjük a' dolgot: ezen előegyezés a' legjobb, mellyet a' jelen körülményekben kötni lehet. Hollandia, mellyet ismét ujabb kénytető rendszabások fenyegettek, magát kedvezőbb helyzetbe más uton nem teheté; Belgium pedig azt nyeri, hogy minden félelem az ellenségeskedés kitörhetésitől megszűnvén, az olly költséges hadi készületeket megkevesbitheti. Jótékony továbbá ezen egyezés a' mi kereskedésünkre nézve is, melly az embargo 's ezen természetleni boszantó ellenségeskedés által sokat szenvedett, 's jótékony végre az europai köz esendré 's békére nézve is, mellyet ezen quasiháboru Anglia, Franciaország és Hollandia közt folyvást fenyegetett.

FRANCZIAORSZÁG.

Brogie úr beszédének vége.

Némelly általányos észrevételekkel akarom beszédem' rekeszteni, mellyeket az urak fontolata alá bocsátok. Én, mint mondám, nem tartozom azok közé, kik azt hiszik, hogy a' török telepedés Európában közel van feloszlataához, hogy az ottoman birodalom ma, holnap, négy hét vagy egy esztendő mulva eltűnik. Én hiszem, reménylem, merem állítani, hogy ez nem lesz ugy. Azouban minden okos ember látja 's kénytelen megvallani, hogy Törökország csakugyan vesztére hajlik. Ezen országnak, mint politikai testnek, gyöngülése, erőfogyása már egy félszázad óta látható, de az utóbbi tíz évben szinte ijesztőiege közeledett, rohant végórájához. Ezen nagy testnek tagjai még csak egy vékony fonalon függenek a' nyakkal és fővel össze. A' török birodalom nem élő lény többé, hanem egy pusztá gát, melly csak a' létel, a' pusztá lomha-erő (vis inertiae) 's a' reá ahitozó hatalmak egymásközti vetélkedési által áll még fen. Illy körülményekben Franciaországnak szükségképi 's természetes politikája az, hogy ezen beteg test mind addig éljen, míg azt a' gondviselés és belső fogyatékek ereje engedi.

Vannak ugyan heves, türethlen főek, kik a fordulat óráját inkább siettetni kívánják, reménylven, hogy e' feloszlásból Franciaország nagy haszonnak, nagyobbulásnak 's az 1815iki nagy veszteségért elegendő kárpótlásnak kell háramlania. 'S valóban, ha majd azon változás bekövetkezik, 's az európai török birtokkal szomszédos hatalmak tetemes birtok nagyobbulást nyerendek általa, akkor az osztakozás színétől távolabb eső hatalmak e' nagyobbodásért aequivalenseket 's compensatiót fognak követelni. Higgyék az urak, hogy Franciaország ekkor nem marad el; kívánni fogja ő is a' maga részét 's nem várni, nem várakozni, míg azt neki kényelem szerint kiadják v. kimutatják. De ha az emberi dolgok folyamát 's itt különösen a' statusok történeteit figyelemre vesszük: e' gondolathoz (Törökország feldaraboltságához) némi szívszorongás 's mély fájdalom-érzés nélkül nem közelíthetünk. A' statusok közötti nagy birtok-változások, melyek például legközelebb Napoleon alatt is által is történtek, néha a' jövő dő kornak nagy dicsősége 's nyereségére üthetnek ugyan ki, de a' jelen korra, az egykoriakra nézve mindig borzasztó viszállyokkal 's keserű csapásokkal, veszteségekkel járnak. Már két század előtt szükséges lón az európai sulyegyent új alapokra telepíteni. Az osnabrücker congressus míve, a' westphaliai béke, csak harmincz esztendei vérengzés és pusztítás után létesült. A' bécsi congressus munkája, az 1815iki, nekünk olly sokba került béke, csak 25 esztendei háboru után állapulhatott meg, melly háboru minden népnek hadait minden ország fővárosiba elvezették. Hogy most az európai statusoknak egy újabb felosztatása békés-barátilag, minden harc, minden elnyomatás nélkül a' gyöngébb 's erőszak nélkül az erősb részről történhessék meg, olly mérsékletet kellene az uralkodókban, királyokban és népekben, olly bölcseséget a' cabinetekben 's olly szerencsés füzekedést a' körülményekben feltennünk, millyet az emberi természet gyarlósága 's az esetek forgandósági mellett feltennünk lehetetlen. Egyébiránt is minek ámitgatnók magunkat? Akármelly ország feldaraboltságánál a' szomszéd statusok nyernek természe-

tesen legtöbbet. A' távolabb fekvők, kik csak hasonértékűt, (aequivalens) 's pótolékot (compensatio) v. elegyenlítést (exaequatio) kaphatnak, akármilly ügyesen 's hathatósan intézzék is a' dolgot, mindig kevesebb 's messzebb haszonban részesülnek. Azért ismétlem: Franciaországnak itt más politikája nem lehet, mint hogy a' török birodalom minél tovább tartassék fen. Ha pedig a' gondviselés végzete az, hogy e' birodalom elesék, elessék a' mi napjainkban: akkor Franciaország politikája azt kívánja, hogy ezen elesés, e' szétbontakozás, fokoként, szelíden, észrevétlenül 's minden rázkodás, congressus vagy osztakozás nélkül történjék, úgy hogy a' szétfoslott tagok birtok-nagyobbodásul egyik országhoz se jussanak, hanem inkább 's a' mennyire ez lehető, külön független statusokká alakuljanak, mellyek az európai status-sulyegyemben természeti helyöket 's nyomosságokat megtalálják. Ez történt Görögországgal, még pedig ritka szerencsével és sikerrel. Ez, t. i. Görögország a' legelső tag, melly a' régi ottoman birodalomtól külön szakadt, de úgy szakadt külön, hogy jelen helyzetében se az orosz birodalomnak egy tartományát, se Ausztriának egy úgy nevezett herczegségét vagy királyságát, se pedig az ioniai szigeteknek egy függelékét v. mellékletét nem teszi, hanem már is független status de jure (joglag), 's ha az első bajos pillanatok elmúlnak, ugyanaz lesz de facto (tettleg). Ez egy kis, csecsemő tengeri erő és hatalmaság még, de ollyan, melly sebesen, röpülve fog növekedni, hogy velünk 's Angliával a' földközi tenger birtokát megossza; ollyan, melly majd reánk függesztendi szeméit, gyámolt 's védelmet a' mi barátságunkban keresend, a' levantei kikötőket nekünk megőrzi 's a' pontus euxinus torkolatánál, mint szinte a' dardanellák kulcsainál velünk együtt állandó őrt. — Most hagyni el Görögországot; min kezünkkel rontani azt el, mit min kezünk hajtottanak végre; áltengedni ezen országot 's kirekesztőleg ugyanazon (orosz) befolyásoknak, mellyektől azt megőni eddig törekedtünk; kihalni hagyni benne azon érzéseket, mellyeket most irántunk táplál; szóval, más kezébe adni a' mi munkánk lé-

rét, tulajdon áldozatink gyümölcsit: — nem, ezt nem akarhatják uraságtok; ez nem takarékoság volna, hanem kábaság, nem okos előlátás, hanem kész botorság; épen annyi volna, mint ki nyilatkoztatni, hogy Franciaország elvonja magát örökre napkelet ügyeitől, 's nem akar többé semmi részt, semmi hatást azon nagy történetekben, mellyek országokat döntenek, alkotnak 'sujítanak. —

A' pairek majus 21iki ülésében Cousin ur tudósítást olvasa fel a' kezdőoktatási törvényjavaslatról. A' biztosság a' követkamara által e' javaslaton tett változtatásokat elfogadtatni ajánlja, kivevén egyet, a' legteemesbet, melly szerint t. i. a' követkamara, mint irtuk, a' 17ik cikkely me' szavaiból: „A' községbeli iskolákra felügyelés egy választottságra bizatik, melly a' maire, a' községbeli pap, 's a' községi tanács három tagjából áll.“ a' pap-ot kihagyta.

A' követkamara, maj. 23diki ülésében, a' kül-ministeriumi budgetet 1834re kevés vitatás után 's a' biztosság által javasolt nem tetemes lerovásokkal elfogadá.

A' követkamara maj. 24ikén a' fogyasztó tőke elosztatását vevé vitatás alá Humann financzminister védelte mellett. Laffitte ur mint mondók egy ellenjavaslattal lépett fel. Az nap nem tett határozást a' kamara, de még is két, a' ministeri tervvel ellenkező mellékjavaslatot elmellőzött. Legközelebbi ülése a' kamarának (maj. 26ikán) jobbára kérelmekkel tölt el. Végzetül azonban vitatás és szavazat alá került Bavoux ur isméretes javaslata a' házások elválhatásának (válás-különség nélkül) ujdoni behozatala 's törvényé tétele iránt. A' javaslat 174 szóval 94 ellen, tehát a' józan ügy mellett igen nagy szótöbbséggel, el is fogadtatott.

A' pairkamara maj. 25ikén a' megyeszerkezeti törvényjavaslatot fogadá el (98 > 18), 's utóbb a' Broglie ur által felhozott görög kölcsön iránti törvényjavaslat vizsgálatára nevezett biztosságot.

A' Moniteur ezt írja majus 25ikén: Két journal, a' Constitutionnel és a' Temps, azt mondák, hogy a' ministerium a' kamarát felszlatni szándékozik. Mi ezen hirnek a' legbatározottabban mondhatunk ellen. Mások olly hiedelemben vagynak, hogy a' jelen kö-

vetkamara csak a' mostani, 1834iki, ülés végzetéig van felhatalmazva. Ez ismét nagy tévedés. A' charta 31ik cikkelye világosan mondja, hogy a' követek 5 esztendőre választatnak; következőleg a' jelen ülésbeli, 1831 júliusában választott, követeknek megbizatásuk 1836 júliusáig tart. — Gróf Lucchesi-Palli Hector (a' berryi hgné férje) Párisba érkezett. Agathe fregát, melly a' grófnét (hercegnét) Palermoba viendi, a' Garonne medrébe már befutott, 's a' grófné, ha mostani jó egészsége folyvást tart, junius legelső napjaiban el fog utazhatni. Bordeaux-i ujságok szerint a' hgnét következő személyek fogják, ön kivánsága szerint, kísérni: Bugeaud general és segédtszte; Lebeschuisasszony, a' hgné isméretes komornája; gróf Menars és ennek egy inasa; Casteja asszonyság és ennek komornája; Deneux dr. egy inasostul, 's a' kisded gróf kisasszony dajkája. — A' valenciennes-i köszén-bányai munkások háborgásokat kezdének napi bérek felebb rugtatása végett, 's e' zaj még mostan (maj. 20.) sincs lecsilapítva, miuthogy a' helybeli hatóság és katonaező nem akarja e' dolgot egy hatalomszóval vagy épen bayonetekkel ketté metszeni. Perier József ur, ki e' bányák nagyobb részinek tulajdonosa, a' hely színére elutazott.

A' schweizi szövetséggyűlés maj. 13iki ülésében felolvastatott a' francia külsőministernek azon értelmű, elhatározott irott nyilatkozása, hogy a' francia kormány a' Schweizba vonult 500 Lengyelt nem bocsátja többé Franciaországba vissza. —

A' francia tudós-társaság (académie) 18 szóval 34 közül Arnault urat választá állandó titoknokául; Viennet, a' classicus és politicus, csak 2 szózatot nyert.

Calomarde spanyol száműzött exministernek (absolutista 's ugyanaz, ki a' királlyal mult évi terhes betegsége alatt a' leányörök-lés elleni isméretes decretumot iratta alá) Orleans városa jelettetett a' kormány által lakhelyül ki. A' Gazetta Piemontese maj. 23ikán hivatalosan jelenti, hogy a' tunisi bei a' sardiniai lobogó megsértetésiért ezen udvar kívánatára eleget tett (mikép? nem írja) 's így a' baráti viszony a' két hatalmasság között ujlag helyre állott. Meglátjuk.

NÉMETORSZÁG.

A' württembergi követkamara majus 25ki ülésében felolvastaték a' ministeri válasz, melly Uhland professort ezen statushivatalától föloldja, 's a' tisztelt követ azonnal széket foglal. Utóbb a' megnyitó kir. beszédre adandó válasz vétegett zárt ülésben vita alá, melly tárgy más nap is fogott folytatatni. A' badeni második kamara (a' követe) majus 22iki ülésében udvari tanácsos Rotteck, titkos tanácsos Mittermaier és fő-törvényszéki tanácsos Föhrenbach urakat (mind szabad szellemü férjfiakat) választá előlölői jeleltékül (candidati); közülök a' nagy-herczeg majus 23iki határozatával Mittermaier urat nevezé ki a' kamara praesidensül. Sander törvényszéki assessor és követ beléphetését egy két napra felfüggeszték egy levél miatt, mellyet hozzá Antonini lengyel ezredes intéze; de nem hiszik, hogy ez elég ok leend kizáratására. A' közönség élénk részvételt látszik lenni a' dolgok 's általában az országgyűlés menete iránt.

Egy, maj. 6ikán költ bajor királyi rendelet szorosb felügyelést parancsol a' honi egyetemek 's más főbb tanító intézetekbeli ifjuságra. Az első pont szerint minden belföldi tanuló, ki valamely a' kormány által nyilvánosan meg nem engedett tanuló-egyesületbe társasul, mulhatlanul elbocsáttatik 's mind a' tovább tanulástól, mind a' statushivataloktól eltiltatik. A' második pont szerint minden külföldi, ki a' bajor fő iskolákban föl akar vétetni, köteles teljes hitelü bizonyítványok által kimutatni, hogy soha még csak gyánujában sem volt annak, mintha valamely tanuló-egyesületnek, névszerint a' Burschenschaft, Germania, Arminia, Teutonia, Marcomannia 's Amicitia cziműeknek v. más akármely politikai társaságnak tagja lett volna. — A' Donau- und Neckar-Zeitung jelenti, hogy a' censura hatalmaskodása miatt kivált a' hazát (Württemberg 's Németországot) illető czikkelyeiben, majus végével „boldogabb időkig“ kénytelen megszűnni, 's előfizetőinek a' felesztendőből elmaradandó egy hónapi (juniusi) ujsághijányt az előfizetési díjból megtéríti. — A' bajor rajnamelléki ker. kormányshéki egy rendeletet bocsáta legujabban ki, melly minden a' hambachi-hoz ha-

sonló zajos gyülekezést, panasz- és szabadság-fa-ültetést, nyilvános szónokozást 's törvény elleni áldomásokat eltilt, 's a' községek teszi a' kebelökben történendő zavarokért felelőkké.

A' porosz statusujság következő kir. cabineti-parancsot közöl a' külföldi egyetemekbeni tanulás iránt: „A' frankfurti bünös történetek kétségen kívül helyezék azt, hogy egy békezavaró párt a' tanuló ifjuság tapasztalatlan létére károsan hat 's azzal bünös terveinek eszközeül vissza is élni sikeresen ügyeszik. Megfontolván tehát e' tüneménynek tagadhatatlan okát, 's miután az én belföldi egyetemimnek jó rendü szerkezetjök mellett külföldi tanító-intézetek látogatása épen nem szükséges: indittatva látom magamat, 1810nek aprilis 13ikán költ rendeletet, melly által a' külföldi egyetemek látogatására vetve volt tilalmat visszavonám, most monarchiám valamennyi tartományira nézve mindaddig felfüggeszteni, míg a' német szövetséggyűlés egy olly rendszabás iránt fog megegyezni, melly a' köz hazát megmentse a' dolgok olly állapotjának veszélyeitől, melly egy illy merészletet (a' frankfurtit) lehetővé tett; — 's melly rendszabás majd minden szövetségi kormányshéki különös köteleességül hagyja meg, a' tanuló ifjuságot, ön és háznépök saját érdekeiért, megörzeni minden részvételtől hasonló vétségek vagy merészletekben. A' melly belföldi tehát ezentul 's jelen rendeletem ellenire valamely külföldi egyetemnél tanuland, az ugyan ez által 's nem tekintvén a' tanulás hosszabb vagy rövidebb idejét minden hazai nyilvános vagy köz hivataltól, hová az orvosi gyakorlat (praxis) is vétetik, ki lesz állandóul rekesztve. — Olly honi nevendékek, kik a' jelen rendelet kihirdetésekor külföldi egyetemeken tanulnak, a' folyó félét (Semester) ugyan ott végezhetik; de annak eltöltével a' kijelölt büntetés alatt hazájokba haladéktalan vissza kell térniök. Az erlangi, heidelbergi 's würtzburgi egyetemeken azonban, mellyek tanulóji közül többen a' frankfurti csinyban kétségtelenül részesültenek, ezen tilalom nyomban 's föltételetlenül erőbe lép; — a' többi egyetemekre pedig e-

gyes esetekben 's kivétel gyanánt az azokban tanulásra engedelmet adni, további rendelkezésemig az oktatásministernek hatalma lesz. Berlin, maj. 20ikán 1833. Fridrik Wilhelm.

A' badeni követkamara Duttlinger, isméretes liberalis elvű követet választá elölülölül. A' württembergi követkamara majus 28iki ülésében elhatározta, hogy ezentul minden indítvány, ugy a' mint az a' kamara előtt kifejtetik, egész terjedelmében kapcsolassék az országgyűlési jegyzőkönyvhez 's azzal együtt nyomtattassék ki.

A' német szövetségi gyűlés következő irományt bocsátott a' schweizi szövetséghez: A' nagytekintetű (hochlöblich) schweizi szövetséghez. Nagytekintetű uraink, különösen kedves barátink és szomszédink! Több száz fegyveres Lengyelnek Franciaországból Schweizba költözte, azoknak isméretes szándékjok Németországot lázadásba hozni, végre azon körülmény, hogy az itteni (frankfurti), apríl 3iki támadásban több Lengyel is vön részt, — köz tudomásu dolgok. A' német szövetségnek jusa 's kötelessége a' német statusokbeli nyilvános csend és biztosság fentartásáról gondoskodni. Jusa van, a' szomszéd statusoktól, mellyekkel baráti viszonyokban él, kívánni azt, hogy ezek ne engedjenek ön földjükon olly összeesküvésí középpontokat képeztetni, mellyek a' szomszéd nemzeteket folyvást 's igaz okkal aggódtatják 's azon kénytelenségbe helyezik, hogy magokat mindennap készen tartsák védelemre kelni olly emberek berohanási 's meglepési ellen, kiknek kimondott szándékjok, zavart és támadást terjeszteni. — A' Német szövetség bizván a' nagytekintetű schweizi szövetség belátásában és szomszédbaráti érzelmeiben, épen nem kételkedik, hogy az minden, hatalmában álló módot használni fog azon kárnak, mellyel a' birtokába nyomult Lengyelek koholmányi a' szomszéd német statusokat fenyegetik, megelőzésére; 's így a' különben várható bonyolodásokat elmellőzi, a' Német szövetséget pedig azon rendszabásoktól, mellyeket ellenkező esetben ön bátorsága végett mulhatlanul hoznia kellene, fölmentendi. Majna-Frankfurt mellett, maj. 15. 1833. Alírva: A' német szövetség. Ennek nevében: . . . (a' szövetséggyűlési követministerek).

TÖRÖKORSZÁG.

Konstantinápolyból majus 19ikéről következőket ír a' Beobachter: A' Kiutahiából jövő hírek megnyugtatók. E' hónap 15ikén kapott onnan a' porta a' legutóbbi ajánlatokkal elküldött Emin effenditől legelső híreket. Irja az effendi, hogy Ibrahim basa azon nagy-uri fermánt, melly őt haszonbérképen Adana kerületének birtokával is felruházza, legélénkebb hálaérzetekkel fogadá, 's kinyilatkoztatá, hogy táborát nyomban vissza fogja indítani. Egyszersmind három levelet küldött effendi Ibrahimtól, egyet a' szultánhoz, mást a' nagyvezérhez 's ismét mást Fewzi basához (a' szultán kedvencéhez). Minden okunk van tehát hinni, — mond a' levelező, — hogy a' béke most már teljesen helyre áll ottan, 's hogy legközelebb Ibrahim seregeinek a' Tauruson túl takarodta 's az Oroszoknak török-Ásiából 's a' Bosporusból elvonulta, melly utóbbi az elsőnek szükséges következése, a' pillanati zavarnak, melly be a' szultán keveredve volt, véget vetend.

Ujabb: A' hambachi vártéren 's magában Neustadtban minden tilalom és katonaező ellenére is zajos csoportozatok voltak majus 26 és 27ikén. A' népcsoport, között több heidelbergi tanuló, a' hambachi hegyei ivással, beszéddel, a' marseillaise dalolgatásával 's majd a' kiállított számos katonaság gunyolgtatásával kezdé az utóbbinapot, melly később, midőn az elszélesztésre parancs adatott, kés- és gyilokszurásokkal, puskalövésekkel 's éjjel Neustadtban köz verekedéssel végződött a' nép 's katonaság között. Az eddigi müncheni tudósítások azonban csak egy halált (egy mesterlegényét) 's néhány sebesülést emlegetnek. Annál nagyobb az elfogottak száma. 28ikán a' régi béke már ismét helyre állott.

Pest: Medardi vásárunk utólja honi termékinkre tetemesen megjavult; az egész közép finom gyapjunak rég nem volt hasonló kelete, legcsekélyebb számolat szerint 45,000 mázsánál több adatván el belőle jobbára kül kereskedésbe; az olajt, dohányt, kendert 's a' t. szinte jó áron 's nagy mennyiségben vásárlák, de nem ugy a' kézmű — kivált a' pipere 's fényüzési árukat, mellyek kelete a' középszerünél jóval alantabb volt. (A' termékárokat bővitve közli Értesitőnk).

Bank-részvény június 4ikén 1236